

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

15 במאי 2023

1622

כ"ד באייר התשפ"ג

עמוד

הצעת חוק להסדרת הצבה של כוורות וייצור דבש, התשפ"ג-2023 1042

הצעת חוק להסדרת הצבה של כוורות וייצור דבש, התשפ"ג-2023

פרק א': מטרת החוק

מטרות 1. מטרתו של חוק זה הן:

ד ב ר י ה ס ב ר

מטרידים לציבור או השפעה שלילית על הסביבה שבה מוצבות הכוורות.

הסדרת הצבה של כוורות מאוכלסות מעוגנת כיום בצו הפיקוח על מצרכים ושירותים (ייצור דבש ומכירתו), התשל"ז-1977 (להלן – צו הדבש), ובתקנות להשבת ייצור קלאי (בעלי חיים) (דבורים), התשכ"ח-1968 (להלן – תקנות הדבש).

צו הדבש קובע הוראות שונות לעניין הסדרת גידול דבורים וייצור דבש, הסדרת השיווק והסדרת היבוא. תקנות הדבש קובעות הוראות לעניין הקמת כוורת, הסדרת הצבה של כוורות וגידול דבורים והסדרת כוורת רבייה וטיפול.

תוקפו של צו הדבש תלוי בקיומה של הכרזה על מצב חירום. לכן תיקן החוק נדרש גם כדי ליצור חקיקה המסדירה את התחום בצורה עדכנית ובמנותק מהזיקה להכרזה על שעת חירום, וזאת כחלק מקידום מדיניות הממשלה לפעול לניתוק הזיקה בין חקיקה קיימת להכרזה על מצב חירום, כפי שהיא באה לידי ביטוי בהחלטות הממשלה בנושא זה.

האסדרה (הרגולציה) בענף הדבש מבוצעת זה שנים על ידי המועצה לייצור ולשיווק דבש (להלן – מועצת הדבש או המועצה). המועצה היא חברה פרטית לתועלת הציבור, ובמועצת המנהלים שלה חברים נציגי הממשלה, נציגי הדבוראים, נציגי המשווקים ונציגי התנועות החקלאיות המיישבות.

במסגרת האסדרה והתכנון בענף, על פי צו הדבש ותקנות הדבש, מקצה מועצת הדבש רישיונות לגידול דבורים והפקת דבש וכן היתרים להצבת כוורות.

בביצוע האסדרה על ידי חברה פרטית טמון קושי משמעותי. מצב שבו מוענקות סמכויות סטטוטוריות לגוף פרטי שאינו חלק ממערכת שלטונית מוגדרת או כוז שכוננה על פי דין, הוא בעייתי נוסף על כך, כחברה פרטית, עובדיה של מועצת הדבש אינם נחשבים עובדי המדינה או עובדי ציבור מסוג אחר, והם אינם כפופים לתחולת כללי משמעת כלשהם.

על פי הצעת החוק, יועברו סמכויות האסדרה בענף ממועצת הדבש אל משרד החקלאות ופיתוח הכפר (להלן – המשרד). הקצאת היתרים להצבת כוורות וכל פעולה אחרת בקשר אליהם תבוצע על ידי ועדת ההיתרים שתהיה בת שלושה חברים: שני נציגי המשרד שאחד מהם יהיה

כללי ענף הדבש בישראל הוא ענף חקלאי בעל תועלות סביבתיות ניכרות, מעבר לתועלת הישירה של ייצור דבש טבעי. חשיבותו של הענף מתבטאת בהאבקת גידולים חקלאיים וצמחי בה שירותי ההאבקה שמספקים מגדלי הדבורים – הדבוראים, לחקלאים באמצעות דבורת הדבש, הם מוצר חיוני והכרחי לקיום חקלאות הצומח בישראל, אשר הצורך בה אינו שנוי במחלוקת ונועד להבטיח אספקת מזון.

כיום, רובה המכריע של ההאבקה בטבע נעשה על ידי דבורת הדבש שמגדלים דבוראים. בשל מזיקים, מחלות וטפילים דוגמת "הוורואה", דבורת הדבש אינה יכולה להתקיים בטבע בלא טיפול מקצועי, ועל כן, כדי להבטיח את קיומה של ההאבקה, יש צורך להבטיח קיום מספיק של דבורים שיוכלו למלא את צורכי ההאבקה הנדרשים.

מאפייניו הייחודיים של ענף הדבש המחייבים תכנון והסדרה הם אלה:

(1) לא ניתן לגדל דבורים בלא הסדרה של נקודות ההצבה של הכוורות: דבורה, להבדיל מבעלי חיים אחרים, אינה ניתנת לגידול בלא שטח מתאים שבו תוכל ללקט צוף. לצורך ייצור דבש לא ניתן להזין דבורים באופן בלעדי במזון שאינו צוף טבעי, שכן המוצר שיופק מזהנה במזון כאמור אינו דבש;

(2) היקפם המוגבל של השטחים המתאימים להצבת כוורות: היקפי הפרדסים והמטעים הנטועים כיום, כמו גם גידולים חקלאיים אחרים, כגון כותנה, פחתו מאוד במרוצת השנים. האצת הבנייה בשטחים פתוחים גרמה אף היא לצמצום משמעותי של השטחים המתאימים להצבת כוורות.

מאפיינים אלה מעלים את הצורך להקצות את היתרי ההצבה של כוורות מאוכלסות בדבורים לפי כללים ברורים, שוויוניים ושקופים. במסגרת כללים אלה יש לתת ביטוי לתכליתו המרכזית של החוק – הצורך לספק שירותי האבקה לגידולים חקלאיים, למצב הקיים, שבו העוסקים בענף הסתמכו על הקצאת נקודות ההצבה בעבר, וכן לאינטרסים ציבוריים חשובים נוספים כגון עידוד התחרות בענף וכניסת דבוראים חדשים לפעילות בו.

זאת ועוד, על כללים אלה לתת ביטוי לשיקולים הייחודיים לענף גידול הדבורים, כגון מאפייני צמחייה באזור ההצבה, מספר הכוורות המוצבות בו והמרחקים ביניהן לבין כוורות אחרות, וזאת, בין השאר, כדי למנוע

- (1) להסדיר הצבת כוורות מאוכלסות, לשם הבטחת קיומה של האבקה לגידולים חקלאיים, האבקה רציפה לצמחי בר והגנה על דבורים כערך טבעי, מתוך התחשבות בשמירה על המגוון הביולוגי;
- (2) להסדיר את הפיקוח על הזנת דבורים ועל הפקת דבש בכוורות מאוכלסות ורדייתו, לשם אספקת דבש איכותי לציבור.

פרק ב': הגדרות

2. בחוק זה –
- “בעל היתר” – מי שקיבל היתר לפי סעיף 3;
- “דבוראי” – אדם העוסק בגידול דבורים;
- “דבורה” – דבורה מהמינים המפורטים בתוספת;
- “דבש” – חומר טבעי ומתוק, המיוצר על ידי דבורים מצוף פרחים או מחומרים המופרשים מחלקי צמח אחרים;
- “היתר” – היתר להצבת כוורות מאוכלסות לפי סעיף 3;
- “הוועדה” או “ועדת ההיתרים” – הוועדה שמונתה לפי סעיף 6;
- “כוורת” – ארגו או כלי קיבול אחר המשמש לגידול דבורים;
- “כוורת מאוכלסת” – כוורת שחיה בה משפחה של דבורים;

ד ב ר י ה ס ב ר

הצורך בקיומם של שירותי האבקה מקצועיים בהיקפים גדולים גדל במרוצת השנים, על רקע הגדלת היקפי הגידול והשינוי בגידולים.

לשם הבטחת אספקה סדירה ורציפה של שירותי האבקה, נדרשת אסדרה של הצבת כוורות לאורך כל ימות השנה. מטרתה של אסדרה זו היא להבטיח את המשך שימורן וקיומן של כוורות מאוכלסות ופעילות הניזונות מצוף טבעי, גם כאשר הן אינן משמשות למתן שירותי האבקה. בלא אסדרה זו, תחרות לא מבוקרת בין דבוראים עלולה להביא לאכלוס יתר של כוורות באזורים מבוקשים, ולמצב שבו לא יתאפשר קיום כלכלי של משקי גידול דבורים למטרת ייצור דבש או למטרת שירותי האבקה, ובכך לפגוע ביכולת הייצור החקלאי בכללותו.

תכליתו הנוספת של החוק המוצע היא לקבוע הסדרי פיקוח על ייצור הדבש בכוורת, וזאת במטרה להבטיח אספקת דבש אמיתי ואיכותי לציבור הצרכנים. ההוראות בעניין זה אינן גורעות מהוראות לפי חוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), התשע"ו–2015 (להלן – חוק הגנה על בריאות הציבור), שמכוחו מפקח משרד הבריאות על איכותו של המזון המשווק בישראל.

סעיף 2 מוצע להגדיר בסעיף 2 לחוק את המונחים שבהם יש שימוש בחוק המוצע.

יושב ראש הוועדה, ונציג ציבור שהוא איש סגל אקדמי בכיר במוסד להשכלה גבוהה. הרכב הוועדה מבטא את התפיסה שהוועדה היא גורם מקצועי אובייקטיבי, הפועל באופן עצמאי ובהתאם להוראות החוק.

הצעת החוק וזהה להצעת חוק להסדרת הצבה של כוורות וייצור דבש, התשפ"ב–2022, שפורסמה בהצעות חוק הממשלה התשפ"ב, ביום ח' באייר התשפ"ב (9 במאי 2022), ומבוססת על הצעת חוק להסדרת הצבה של כוורות וייצור דבש, התשע"ד–2014, שאושרה ביום י"ט באייר התשע"ד (19 במאי 2014) בקריאה ראשונה על ידי הכנסת ה-19, והוחל עליה דין רציפות לפי חוק רציפות הדיון בהצעות חוק, התשנ"ג–1993, בכנסת ה-20, אשר התפורה בטרם הושלמו הליכי החקיקה.

סעיף 1 כאמור בחלק הכללי לדברי ההסבר, שירותי האבקה שמספקים הדבוראים לחקלאים באמצעות דבורת הדבש הם מוצר חיוני והכרחי לקיום חקלאות הצומח בישראל ונועד להבטיח אספקת מזון. כיום, ניתן לספק שירותי האבקה בעיקר באמצעות כוורות מאוכלסות בדבורי הדבש. האבקה הטבעית, באמצעות מאביקי הבר, אינה מספיקה לצורכי החקלאות בישראל, ועל כן נוקקים החקלאים לשירותי האבקה מקצועיים המסופקים על ידי דבוראים המחזיקים בכוורות המאוכלסות בדבורי דבש דרך קבע, ושיש להם אמצעים למתן שירותי האבקה.

”מערכת הביטחון” –

- (1) משרד הביטחון ויחידות הסמך שלו;
  - (2) צבא הגנה לישראל;
  - (3) יחידות ויחידות סמך של משרד ראש הממשלה שעיקר פעילותן בתחום ביטחון המדינה;
  - (4) מפעלי מערכת הביטחון כמשמעותם בסעיף 20 לחוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים, התשנ”ח–1998¹, שאינם יחידות כאמור בפסקה (3), ואשר שר הביטחון הודיע עליהם לשר;
  - (5) משטרת ישראל, שירות בתי הסוהר והרשות להגנה על עדים;
- ”מקרקעי ציבור” – מקרקעי ישראל כמשמעותם בחוק־יסוד: מקרקעי ישראל², ומקרקעין של רשות מקומית, למעט מקום המשמש למגורים והחצר הצמודה למקום המגורים;
- ”המשרד” – משרד החקלאות ופיתוח הכפר;
- ”נקודת הצבחה” – מיקום להצבת כוורות מאוכלסות;
- ”צמח תרבות” – צמח שנזרע או נשתל בידי אדם ושאינו, כולו או חלקו, מן הבר;
- ”רשות מקרקעי ישראל” – כמשמעותה בחוק רשות מקרקעי ישראל, התש”ך–1960³;
- ”שטח ביטחוני” – כל אחד מאלה:
- (1) מקרקעין המוחזקים בידי מערכת הביטחון;
  - (2) שטח סגור כמשמעותו בתקנה 125 לתקנות ההגנה (שעת חירום), 1945⁴;
  - (3) מקרקעין ששר הביטחון או מי שהוא הסמיך לעניין זה הודיע לוועדת ההיתרים כי כניסה אליהם מעלה חשש לפגיעה בביטחון המדינה;
- ”שירותי האבקה” – הצבת כוורות מאוכלסות בשטח גידול חקלאי של צמחי תרבות, או בסמוך לו, לצורך האבקת הצמחים באמצעות דבורים;
- ”השר” – שר החקלאות ופיתוח הכפר;
- “השר הממונה” –
- (1) לעניין הגופים המנויים בפסקאות (1), (2) ו־(4) להגדרה ”מערכת הביטחון” – שר הביטחון;
  - (2) לעניין הגופים המנויים בפסקה (3) להגדרה ”מערכת הביטחון” – ראש הממשלה;
  - (3) לעניין הגופים המנויים בפסקה (5) להגדרה ”מערכת הביטחון” – השר לביטחון הפנים;
- ”תאגיד מוכר” – תאגיד שהוכר לפי סעיף 37.

¹ ס”ח התשנ”ח, עמ’ 348.

² ס”ח התש”ך, עמ’ 56.

³ ס”ח התש”ך, עמ’ 57.

⁴ ע”ר 1945, תוס’ 2, עמ’ (ע) 855, (א) 1055.

פרק ג': הסדרת הצבה של כוורות מאוכלסות

סימן א': הצבת כוורות מאוכלסות במקרקעי ציבור

3. (א) לא יציב אדם כוורת מאוכלסת במקרקעי ציבור, באופן שבו יש לדבורים גישה לאוויר הפתוח, אלא בהיתר מאת ועדת ההיתרים ובהתאם לתנאים שנקבעו בהיתר, ובכלל זה לנקודת ההצבה ולמספר הכוורות המאוכלסות הנקוב בו.
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), השר רשאי לקבוע כי הצבת כוורות מאוכלסות במקרקעי ציבור לצורך מתן שירותי האבקה בתנאים שיקבע, אינה טעונה היתר, ובלבד שלעניין הצבת כוורות כאמור בשטח ביטחוני תיכלל בתנאים האמורים חובת תיאום עם השר הממונה או מי שהוא יסמיך לעניין זה.
- (ג) היתר לפי סעיף זה הוא אישי ואינו ניתן להעברה אלא על פי אישור בכתב של ועדת ההיתרים ובהתאם להוראות לפי סעיף 36(ב)(1) ו-2.
- (ד) אין במתן היתר כדי לגרוע מכל חובה אחרת של בעל ההיתר לפי כל דין.
4. בעל היתר רשאי לעשות כל פעולה לשם טיפול בכוורות המאוכלסות שהציב ולשם תחזוקתן.
5. (א) אין בכוחו של היתר לפי חוק זה להקנות זכות כלשהי במקרקעין או לגרוע מכל זכות לפי כל דין במקרקעין.
- (ב) הצבת כוורות מאוכלסות בהתאם להיתר לפי חוק זה, בקרקע חקלאית כהגדרתה בחוק ההתיישבות החקלאית (סייגים לשימוש בקרקע חקלאית ובמים), התשכ"ז-1967⁵, לא תהווה שימוש חורג כהגדרתו בחוק האמור.

היתר להצבת כוורות מאוכלסות במקרקעי ציבור

טיפול בכוורות המאוכלסות

כוחו של היתר לעניין זכויות במקרקעין ולעניין חוק ההתיישבות

ד ב ר י ה ס ב ר

לצורכי האבקה לא תהיה טעונה היתר, ובלבד שתבוצע בהתאם להוראות שייקבעו בתקנות לעניין שירותי האבקה.

במהלך הכנת הצעת החוק הממשלתית בשנת 2014 הועלתה השאלה האם לבעלים או למחזיק במקרקעין קיימת זכות קניין בצוף הטבעי המופק בצמחים הגדלים במקרקעין. בלי להכריע בשאלה זו (על כל מורכבותה, בהתחשב במאפייני הצוף כמשאב טבעי בדומה לאוויר, קרני שמש ורוח). הרי שהאינטרס הציבורי בהסדרת הצבת הכוורות כמפורט לעיל מהווה תכלית ראויה שבשמה אפשרית פגיעה מידתית גם בזכות לכאורית כאמור.

סעיף 4 מוצע להבהיר כי בעל היתר רשאי לעשות כל פעולה לשם טיפול בכוורות המאוכלסות שהציב ולשם תחזוקתן, כגון טיפול לשמירה על בריאות הדבורים, ובכלל זה טיפול נגד טפילים, מתן מים לדבורית בנקודת הרעייה, החלפת מלכות, הזנת הדבורית בעת הצורך (בעיקר בימי החורף הקרים) וניקוי עשבייה באזור נקודת הרעייה.

סעיף 5 לשם הבהרת זכויותיו של מי שקיבל היתר להצבת כוורות מאוכלסות במקרקעי ציבור ביחס לזכויותיו של המחזיק באותם מקרקעין, מוצע לקבוע כי אין בכוחו של ההיתר כדי להקנות זכות כלשהי במקרקעין או לגרוע מכל זכות כאמור לפי דין.

לעניין חוק ההתיישבות החקלאית (סייגים לשימוש בקרקע חקלאית ובמים), התשכ"ז-1967 (להלן – חוק ההתיישבות), מוצע להבהיר כי הצבת כוורות מאוכלסות

סעיף 3 מוצע לקבוע את ההסדר הראשוני שלפיו הצבת כוורות במקרקעי ציבור באופן שבו יש לדבורים גישה לאוויר הפתוח, טעונה היתר מוועדת ההיתרים. ההגדרה "מקרקעי ציבור" בחוק זה מתייחסת למקרקעי ישראל כהגדרתם בחוק-יסוד: מקרקעי ישראל, ולמקרקעין של רשות מקומית. הגדרה זו דומה להגדרה הקיימת בחוק מקרקעי ציבור (פינוי קרקע), התשמ"א-1981. הגדרה זו מבטאת את העיקרון שלפיו מקרקעין המוחזקים לתכליות ציבוריות מובהקות, ראוי שישמשו גם לתכלית ציבורית נוספת של גידול דבורים, בהתאם לחוק המוצע. לצד זאת, מוצע להבהיר כי לא יראו במקרקעי ציבור מקום המשמש למגורים והחצר הצמודה לו, מטעמים של הגנת הפרטיות.

לפי הדין הקיים, היתרים להצבת כוורות ניתנים על ידי מועצת הדבש לגבי מקרקעין מכל סוג, בלא הבחנה בין מקרקעין ציבוריים למקרקעין פרטיים. בהצעת החוק מוצע לצמצם את האסדרה על מקרקעין פרטיים כך שהצבת כוורות במקרקעין אלה לא תהיה טעונה היתר וזאת כדי לתת ביטוי למעמדה החוקתי של זכות הקניין במקרקעין אלה. לגבי מקרקעין שאינם מקרקעי ציבור והם מוחזקים בבעלות פרטית, מוצע לקבוע משטר אסדרה מרוכך שבמסגרתו לא יידרש היתר פרטני לצורך הצבת כוורות מאוכלסות, ואולם על המציב כוורות במקרקעין אלה יהיה לפעול בהתאם לתקנות שייקבעו מכוח החוק.

לנוכח חשיבות אספקת שירותי האבקה, מוצע כי השר יהיה רשאי לקבוע שהצבת כוורות במקרקעי ציבור

⁵ ס"ח התשכ"ז, עמ' 108.

- ועדת ההיתרים 6. (א) השר ימנה ועדה לעניין מתן היתרים להצבת כוורות מאוכלסות לפי סעיף 3 ואלה יהיו חבריה:
- (1) שני עובדי המשרד, שאחד מהם לפחות בעל ידע מקצועי בתחום גידול דבורים; השר ימנה אחד מהם ליושב ראש;
- (2) נציג ציבור שהוא איש סגל אקדמי בכיר במוסד להשכלה גבוהה כמשמעותו בחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958⁶, או מי שהיה איש סגל כאמור ובעל השכלה באחד או יותר מהתחומים האלה: חקלאות, כלכלה, מדיניות ציבורית או סביבה, והוא אינו עובד תאגיד מוכר או בעל תפקיד בו.
- (ב) השר ימנה משקיף לוועדה לאחר התייעצות עם תאגיד מוכר (להלן – משקיף); המשקיף יוזמן לכל ישיבות הוועדה והוא רשאי להשתתף בכל ישיבותיה, ואולם אין בהיעדרותו משיבה כדי לפגוע בתוקף פעולותיה של הוועדה או בסמכויותיה.
- (ג) הודעה על מינוי חברי הוועדה והמשקיף תפורסם ברשומות.
7. לא ימונה לחבר הוועדה מי שהורשע בעבירה פלילית או בעבירת משמעת, שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לכהן כחבר הוועדה, או שהוגש נגדו כתב אישום או קובלנה בעבירה כאמור וטרם ניתן פסק דין סופי בעניינו.
8. תקופת כהונתו של נציג ציבור בוועדה תהיה לתקופה של עד ארבע שנים, והשר רשאי להאריך את תקופת כהונתו לתקופת כהונה נוספת של ארבע שנים, ובלבד שלא יכהן יותר משתי תקופות כהונה רצופות; ואולם נציג ציבור בוועדה שתקופת כהונתו תמה יוסיף לכהן עד למינוי נציג אחר במקומו.
9. (א) חבר הוועדה יחדל לכהן לפני תום תקופת כהונתו, בהתקיים אחד מאלה:
- (1) הוא התפטר במסירת כתב התפטרות לשר;
- (2) הוא חדל להיות עובד המשרד, ואם הוא נציג ציבור – הוא התמנה לעובד המדינה.
- (ב) התקיימה נסיבה מהנסיבות כמפורט להלן לגבי חבר הוועדה, יעבירו השר מכהונתו לפני תום תקופת הכהונה ובסמוך למועד התקיימות הנסיבה, בהודעה בכתב:

ד ב ר י ה ס ב ר

כאמור לעיל, על פי הצעת החוק, יועברו סמכויות האסדרה בענף ממועצת הדבש אל משרד החקלאות ופיתוח הכפר. הקצאת היתרים להצבת כוורות וכל פעולה אחרת בקשר אליהם תבוצע על ידי ועדת ההיתרים שתהיה בת שלושה חברים: שני נציגי המשרד שאחד מהם יהיה יושב ראש הוועדה, ונציג ציבור שהוא איש סגל אקדמי בכיר במוסד להשכלה גבוהה.

בדומה להסדר הקיים בסעיף 5(ג) לחוק תכנון משק החלב, התשע"א-2011, לוועדה ימונה משקיף לאחר התייעצות עם תאגיד שיוכר על ידי השר, וזאת כדי להבטיח את שקיפות עבודתה של הוועדה. הודעה על מינוי חברי הוועדה והמשקיף תפורסם ברשומות, והפרוטוקולים והחלטות של ועדת ההיתרים יפורסמו באתר האינטרנט של המשרד. עוד מוצע לקבוע, כי ועדת ההיתרים תמנה אדם מטעמה לאחראי לטיפול בפניות ציבור בקשר לעבודת הוועדה.

ברקע קלאית בהיתר לפי החוק המוצע, אינה מהווה שימוש חורג לפי חוק ההתיישבות ולא נדרש לגביה היתר לפי חוק ההתיישבות.

סעיפים בסעיפים אלה נקבע אופן מינויים של חברי ועדת 6 עד 15 ההיתרים, וכמו כן העקרונות הכלליים שלפיהם תפעל ועדת ההיתרים בבואה להפעיל את סמכויותיה, ובהם העיקרון שלפיו הקצאת ההיתרים תיעשה על בסיס הקצאתם בשנים קודמות, הבטחת היכולת לספק שירותי האבקה בהיקף מספיק לצורכי החקלאות, עידוד כניסת דבוראים חדשים לענף ועקרונות של שוויון, צמצום פערים בין דבוראים וחיווק ההתיישבות ופיתוח הכפר. העיקרון שלפיו הקצאת ההיתרים תיעשה על בסיס הקצאתם בשנים קודמות נובע, בין השאר, מהצורך בשמירה על רציפות תפקודית של יכולת האבקה וכן מידעה והכרה של הדבוראי את השטח לאורך השנים.

⁶ ס"ח התשי"ח, עמ' 191.

(1) הוא הורשע בעבירה פלילית או בעבירת משמעת שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לכהן כחבר הוועדה, או הוגש נגדו כתב אישום או קובלנה בעבירה כאמור;

(2) נבצר ממנו דרך קבע למלא את תפקידו;

(3) חדל להתקיים בו תנאי מהתנאים הדרושים למינויו כחבר הוועדה.

(ג) השר רשאי להעביר את חבר הוועדה מכהונתו לפני תום תקופת הכהונה אם חבר הוועדה נעדר בלא סיבה מוצדקת משלוש ישיבות רצופות של הוועדה.

(ד) השר לא יעביר חבר ועדה מכהונתו לפי סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) אלא לאחר שנתן לו הזדמנות לטעון את טענותיו לעניין זה.

(ה) הפסיק חבר הוועדה לכהן לפי הוראות סעיף זה, יפעל השר, בהתאם להוראות סעיף 6, למינוי חבר אחר במקומו, בהקדם האפשרי.

10. תוקף פעולות קיום הוועדה, סמכויותיה ותוקף החלטותיה לא ייפגעו בשל הפסקת כהונתו של חבר מחברי הוועדה, או מחמת ליקוי במינויו או בהמשך כהונתו, ובלבד שמכהנים בה רוב חבריה.

11. (א) הוועדה רשאית לקבוע את סדרי עבודתה, אם לא נקבעו לפי סעיף 36(ב)(3).

(ב) הפרוטוקולים וההחלטות של ועדת ההיתרים יפורסמו באתר האינטרנט של המשרד.

(ג) ועדת ההיתרים תמנה אדם מטעמה לאחראי לקבלת פניות ציבור בדבר מתן היתרים וקיום ההוראות לפי חוק זה; פרטי האדם שמונה כאמור, הכוללים את שמו, מען משרדו ופרטי ההתקשרות עימו, יפורסמו באתר האינטרנט של המשרד.

12. (א) בסעיף זה –

”בן משפחה” – בן זוג, הורה, הורה הורה, בן או בת ובני זוגם, אח או אחות וילדיהם, גיס, גיסה, דוד או דודה וילדיהם, חם, חמות, נכד או נכדה, לרבות קרוב כאמור שהוא שלוב [חורג];

”בעל עניין” – כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ”ח-1968⁷;

”טיפול” – לרבות קבלת החלטה, העלאת נושא לדיון, נוכחות בדיון, השתתפות בדיון או בהצבעה, או עיסוק בנושא מחוץ לדיון;

”ניגוד עניינים”, של חבר הוועדה – ניגוד עניינים בין מילוי תפקידו בוועדה לבין עניין אישי או תפקיד אחר, שלו או של קרובו;

”קרוב”, של חבר הוועדה – כל אחד מאלה:

(1) בן משפחה של חבר הוועדה;

(2) אדם שלחבר הוועדה יש עניין במצבו הכלכלי;

(3) תאגיד שחבר הוועדה, בן משפחתו או אדם כאמור בפסקה (2) הם בעלי עניין בו;

(4) גוף שחבר הוועדה, בן משפחתו או אדם כאמור בפסקה (2) הם מנהלים או עובדים אחראים בו.

⁷ ס”ח התשכ”ח, עמ’ 234.

(ב) לא ימונה לחבר הוועדה ולא יכהן כחבר כאמור מי שבשל כהונתו יימצא, באופן תדיר, במצב של ניגוד עניינים אשר ימנע ממנו למלא את עיקר תפקידו בוועדה.

(ג) חבר הוועדה לא יטפל במסגרת תפקידו בנושא שהטיפול בו יגרום לו להימצא במצב של ניגוד עניינים.

(ד) נודע לחבר הוועדה כי הוא עלול להימצא במצב של ניגוד עניינים כאמור בסעיפים קטנים (ב) או (ג), יודיע על כך בהקדם האפשרי ליושב ראש הוועדה; היה חבר בוועדה האמור היושב ראש – יודיע על כך לשה.

13. החלת דינים חבר הוועדה שאינו עובד המדינה, דינו, בפעולתו כחבר הוועדה, כדין עובדי המדינה, לעניין חיקוקים אלה ולעניין פעולותיהם בוועדה:

(1) חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1979⁸;

(2) חוק העונשין, התשל"ז-1977⁹ (להלן – חוק העונשין) – ההוראות הנוגעות לעובדי הציבור;

(3) פקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971¹⁰ – ההוראות הנוגעות לתעודת עובד הציבור

14. סודיות חבר ועדה ישמור בסוד ולא יעביר לאחר כל מידע או מסמך שהגיע אליו תוך כדי מילוי תפקידו או במהלך עבודתו, אלא במידה הנדרשת לביצוע הוראות חוק זה ובכפוף להוראות כל דין או על פי צו בית משפט.

15. עקרונות להפעלת סמכות בבואה להפעיל את סמכויותיה לפי חוק זה, תפעל ועדת ההיתרים על בסיס הקצאת המקרקעין להצבת כוורות מאוכלסות בשנים קודמות וכן, בין השאר, בהתאם לעקרונות אלה:

(1) הבטחת אספקה של שירותי האבקה בהיקף מספיק לצורכי החקלאות;

(2) עידוד כניסת דבוראים חדשים לענף;

(3) הקצאה שוויונית של נקודות הצבה פנויות;

(4) חיווק ההתיישבות ופיתוח הכפר.

16. (א) ועדת ההיתרים תפרסם באתר האינטרנט של המשרד הודעה על – פרסום הודעה על נקודות ציון פנויות להצבת כוורות ונקודות הצבה שניתנו לגביהם היתרים

(1) מקרקעי הציבור שניתן לתת לגביהם היתר להצבת כוורות; בפרסום כאמור ייכללו פרטים אלה:

(א) נקודות הציון שלהם, תקופת ההצבה בכל נקודה ומספר הכוורות המאוכלסות שניתן להציב בכל נקודה;

ד ב ר י ה ס ב ר

פרסום זה לא יכלול פרטים לגבי מקרקעין שהם שטח צבאי שיש מניעה לפרסום מטעמים של ביטחון המדינה.

הוראה זו לא תחול על היתרים שניתנו לצורך מתן שירותי האבקה, אם לא הותקנו תקנות הפוטרות מהצורך בקבלת היתר להצבת כוורות לשם שירותי האבקה, שכן במסגרת זו היתר נגזר משירות האבקה פרטי שמספק הרביראי חקלאי שנוקק לשירותיו, ואין מדובר בהקצאה של משאב ציבורי.

סעיף 16 הוראה זו עניינה בפרסום שוטף של נקודות ציון פנויות במקרקעי ציבור שניתן לתת לגביהם היתרים והמועד להגשת הבקשות לקבלת היתרים כאמור ובפרסום מידע על מקרקעי הציבור שניתנו לגביהם היתרים וזהות מקבלתי ההיתרים.

תכליתה של הוראה זו היא להגביר את שקיפות עבודת הוועדה, לפשט ולהנגיש את הליכי הגשת הבקשות בעבור ציבור הדבוראים הפועלים בענף ולהגדיל את האפשרות להגשת בקשות מצד דבוראים חדשים המבקשים להיכנס לענף.

⁸ ס"ח התש"ם, עמ' 86.

⁹ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

¹⁰ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 18, עמ' 421.

(ב) המועד האחרון להגשת בקשה להיתר לגבי כל נקודת ציון;
(ג) פרטים נוספים בקשר להגשת הבקשות בהתאם להוראות לפי סעיף 36(ב)(1) ו-2);
(ד) הבהרה כי מתן היתר כפוף לאישור הגורמים המפורטים בסעיף 19(א), בהתאם להוראות הסעיף האמור;
(2) מקרקעי הציבור שניתנו לגביהם היתרים; בפרסום כאמור ייכללו פרטים אלה:

(א) נקודות ההצבה שלהם, תקופת ההצבה בכל נקודה ומספר הכוורות המאובלסות שניתן להציב בכל נקודה;

(ב) זהותם של בעלי ההיתרים לגבי כל נקודת הצבה במקרקעין, לפי שם ושם משפחה;

(ג) לגבי מקרקעין כאמור בסעיף 19(א)(5) אשר ניתן בהם כדין היתר להצבת כוורות בשלוש השנים הקודמות – הבהרה כי המחזיק במקרקעין האמורים רשאי להודיע לוועדה כי הוא מתנגד למתן היתר לתקופה נוספת לפי סעיף 20.

(ב) פרסום לפי סעיף זה לא יכלול פרטים לגבי שטח ביטחוני, שהשר הממונה או מי שהוא הסמיך לכך הורה כי יש מניעה לפרסום מטעמים של ביטחון המדינה, ובבלד שיפורסם מידע כללי על האזור הגאוגרפי שבו מצויים המקרקעין.

(ג) היתר יהיה תקף אף אם לא פורסמה לגביו הודעה לפי הוראות סעיף זה, ובבלד שההיתר ניתן כדין; ועדת ההיתרים תפרסם את ההודעה על מתן היתר מייד עם היוודע לה אי-פרסומה.

(ד) הוראות סעיף זה לא יחולו על הצבת כוורות לצורך שירותי האבקה.

17. בקשה למתן היתר (א) מבקש היתר יגיש לוועדת ההיתרים בקשה להיתר בהתאם להוראות שקבע השר לפי סעיף 36(ב)(1).

(ב) יושב ראש הוועדה רשאי לדרוש ממבקש היתר למסור לו כל מסמך או ידיעה הנדרשים לוועדה לצורך בחינת הבקשה או שיש בהם כדי להשפיע על השיקולים למתן ההיתר.

18. מתן היתר (א) ועדת ההיתרים רשאית לתת היתר, לסרב לתיתו, להעבירו לאחר, להתנותו בתנאים או לשנותו, והכול בכפוף להוראות לפי פקודת מחלות בעלי חיים [נוסח חדש], התשמ"ה-1985¹¹, ולפי פקודת הגנת דבורים [נוסח חדש], התשמ"ג-1983¹², בהתאם למידע הקיים ברשותה בעניין ועל פי שיקולים אלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

התשמ"ה-1985, ופקודת הגנת דבורים [נוסח חדש], התשמ"ג-1983, המסדירות את הפיקוח הווטרינרי על דבורים. בין השיקולים: היתרים קודמים שניתנו למבקש להצבת כוורות והיתרים שניתנו באזור שלגביו מתבקש ההיתר; מאפייני הצמחייה באזור שלגביו מתבקש ההיתר; החשש לגרימת מטרד לציבור או השפעות סביבתיות משמעותיות בשל הצבת כוורות; עידוד איתור נקודות הצבה חדשות, בין השאר, באמצעות עדיפות בהקצאת נקודות חדשות למי שאיתר נקודות הצבה שלא ניתן לגביהן

סעיף 17 מוצע לקבוע כי בקשה להיתר תוגש בהתאם להוראות שייקבעו בתקנות. עוד מוצע להסמיך את יושב ראש הוועדה לדרוש ממבקש היתר למסור לו כל מסמך או ידיעה הדרושים לשם בחינת הבקשה או שיש בהם כדי להשפיע על השיקולים למתן ההיתר.

סעיף 18 מוצע לפרט את השיקולים הפרטניים שוועדת ההיתרים תהיה רשאית לשקול, בכפוף להוראות לפי פקודת מחלות בעלי חיים [נוסח חדש],

¹¹ ס"ח התשמ"ה, עמ' 84.

¹² דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 36, עמ' 757.

- (1) היתרים קודמים שניתנו למבקש ההיתר להצבת כוורות מאוכלסות לפי כל דין או באזור שלגביו מתבקש ההיתר;
  - (2) מניעת ביקוש יתר לצוף באזור שלגביו מתבקש ההיתר, וזאת בשים לב למאפייני הצמחייה באותו אזור, לרבות צמחי בר וגידולים חקלאיים, למספר הכוורות המאוכלסות המוצבות בו עובר לבקשת ההיתר ולמספר הכוורות המאוכלסות שמתבקש היתר להצבתן;
  - (3) מניעת מטרד לציבור או השפעות סביבתיות שליליות משמעותיות בשל הצבת כוורות מאוכלסות באזור שלגביו מתבקש ההיתר;
  - (4) הצורך בהקצאת היתרים למבקשי היתר חדשים;
  - (5) עידוד איתור נקודות הצבה חדשות; לעניין זה, "נקודות הצבה חדשות" – נקודות הצבה שלא ניתן לגביהן היתר בשנים קודמות;
  - (6) הצבת כוורות מאוכלסות על ידי המבקש במספר נמוך משמעותית מהמותר לפי ההיתר הקודם שניתן לו, באופן העלול לגרום לפגיעה של ממש בתחרות בין דבוראים, או הצבת כוורות על ידי המבקש במספר העולה על המותר לפי ההיתר הקודם שניתן לו;
  - (7) אי-עמידה של המבקש בהוראות מהותיות או בתנאים מהותיים בעניין הצבת כוורות מאוכלסות לפי חוק זה, בתוך חמש השנים הקודמות לשנה שלגביה מתבקש ההיתר;
  - (8) סמיכות מקרקעי הציבור שלגביהם מתבקש ההיתר לשטח ביטחוני;
  - (9) אם לא נקבעו תקנות לפי סעיף 3(ב) – הצורך בשירותי האבקה במקרקעין שלגביהם מתבקש ההיתר, בשים לב לסוג הגידול החקלאי שלגביו נדרשת ההאבקה ולמועד ההצבה המבוקש;
  - (10) ההשפעה של הצבת כוורות מאוכלסות על המגוון הביולוגי באזור שלגביו מתבקש ההיתר.
- (ב) ועדת ההיתרים לא תסרב לתת היתר או להעבירו לאחר וכן לא תתנה אותו בתנאים או תשנה אותו, מהשיקולים המנויים בסעיף 3(א) ו-7, אלא אם כן הודיעה על כך למבקש ההיתר בכתב, ונתנה לו הזדמנות לטעון את טענותיו.
19. (א) ועדת ההיתרים לא תיתן היתר להצבת כוורות מאוכלסות במקרקעין שהם אחד מאלה:
- (1) גן לאומי או שמורת טבע, אלא אם כן ניתן לכך אישור של המנהל כמשמעותו בסעיף 19 לחוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח-1998¹⁵, או של מי שהוא הסמיך לעניין זה; ניתן אישור כאמור, יראו אישור זה בתוקף עד להודעה אחרת של המנהל האמור או של מי שהוא הסמיך לעניין זה;

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 19 מוצע לפרט את התנאים למתן היתר, בחלוקה לתנאים הנוגעים למבקש ולתנאים הנוגעים למקרקעין. לגבי המבקש, התנאים נוגעים לתשלום אגרה בעד הבקשה להיתר, להרשעת המבקש בעבירה אשר מפאת נסיבותיה אין מקום, לדעת הוועדה, לתת לו היתר או בהטלת קנס מנהלי עליו בשל עבירה כאמור.

היתר בעבר; וההשפעה על המגוון הביולוגי באזור שלגביו ניתן ההיתר, ככל שקיים מידע מספיק בעניין.

עוד קובע הסעיף כי הוועדה לא תסרב למתן היתר או לבקשה להעבירו לאחר מהשיקולים המפורטים בסעיף קטן (א)6 ו-7, אלא אם כן היא הודיעה למבקש ההיתר על כך בכתב ונתנה לו הזדמנות לטעון את טענותיו בעניין.

¹⁵ ס"ח התשנ"ח, עמ' 202.

(2) מקרקעין של רשות מקומית, אלא אם כן ניתן לכך אישור של הרשות המקומית; ניתן אישור כאמור, יראו אישור זה בתוקף עד להודעה אחרת של הרשות המקומית;

(3) מקרקעין בניהול הקרן הקיימת לישראל, אלא אם כן ניתן לכך אישור של מנהל הקרן הקיימת לישראל או של מי שהוא הסמיך לעניין זה; ניתן אישור כאמור, יראו אישור זה בתוקף עד להודעה אחרת של מנהל הקרן הקיימת לישראל או של מי שהוא הסמיך לעניין זה; בפסקה זו, "הקרן הקיימת לישראל" – כמשמעותה בחוק קרן קיימת לישראל, התשי"ד-1953¹⁴;

(4) שטח ביטחוני, אלא אם כן ניתן לכך אישור של השר הממונה או של מי שהוא הסמיך לעניין זה, ורשאי הוא להתנות את מתן האישור בתנאים; ואולם במקרקעין כאמור שניתן לגביהם היתר כדין בחמש השנים הקודמות ברציפות, רשאית ועדת ההיתרים לתת היתר אף בלא אישורו של השר הממונה או מי שהוא הסמיך לעניין זה, ובלבד שהודיעה לו על כך ואפשרה לו להגיש התנגדות בתוך 60 ימים מיום מסירת ההודעה; הוגשה התנגדות למתן היתר כאמור – תבטל ועדת ההיתרים את ההיתר ותודיע על כך למבקש ההיתר;

(5) מקרקעי ציבור המוחזקים בידי מי שהורשה לכך על ידי רשות מקרקעי ישראל (להלן – מחזיק), אלא אם כן ניתן לכך אישור של המחזיק;

(6) מקרקעי ציבור שאינם מקרקעין כאמור בפסקאות (1) עד (5), אלא אם כן ניתן לכך אישור של רשות מקרקעי ישראל; ואולם במקרקעין כאמור שניתן לגביהם היתר כדין בשנה הקודמת, רשאית ועדת ההיתרים לתת היתר אף בלא אישורה של רשות מקרקעי ישראל, ובלבד שהודיעה לה על כך ואפשרה לה להגיש התנגדות בתוך 60 ימים מיום מסירת ההודעה; הוגשה התנגדות למתן היתר כאמור, תשקול ועדת ההיתרים אם יש מקום לביטול ההיתר, ותודיע על החלטתה בעניין לבעל ההיתר ולרשות מקרקעי ישראל.

ד ב ר י ה ס ב ר

לקבוע כי לעניין מקרקעין שהם שטח ביטחוני, הוועדה רשאית לראות את האישור שניתן על ידי הגורם המוסמך בתוקף, אם ניתן היתר כדין להציב כוורות מאוכלסות באותם מקרקעין בחמש השנים שקדמו לבקשה להיתר. ואולם במקרה זה תינתן לגורם המוסמך אפשרות להתנגד למתן ההיתר, וועדת ההיתרים תבטל היתר שניתן אם הוגשה התנגדות כאמור. הוראה דומה מוצע לקבוע גם לגבי מקרקעי ציבור כאמור בסעיף קטן (א)(6). אם ניתן לגביהם היתר כדין בשנה הקודמת לבקשה. במקרה זה, על ועדת ההיתרים להודיע על כך לרשות מקרקעי ישראל, ואם הוגשה התנגדות של הרשות – יהיה על הוועדה לבחון אם יש מקום לביטול ההיתר.

הסדר זה נקבע על יסוד ההנחה שבמקום שבו ניתן היתר כדין בתקופה שקדמה להגשת הבקשה, אין הכרח להתנות את מתן ההיתר באישור מראש שכן האינטרס שבקיום הצבה רציפה של כוורות ואינטרס ההסתמכות של הדבוראי יכולים לגבור על עניינו של המחזיק, בנסיבות מיוחדות אלה.

נוסף על כך, ההסדר בסעיף זה משקף את העמדה שלפיה לצורך קבלת היתר להצבת כוורות מאוכלסות במקרקעי ציבור המוחזקים על ידי הזולת, יידרש אישורו של המחזיק באותם מקרקעין כדין. הצבת כוורות מאוכלסות נעשית בשטחים פתוחים, תוך תפיסת חלק קטן מאוד מהשטח. על כן די באישור המחזיק בהם כדין להצבת הכוורות המאוכלסות, ואין צורך באישור רשות מקרקעי ישראל לשימוש בקרקע.

מאחר שיש מקרקעין שבהם קיימת זיקה לגופים נוספים כמו: רשות שמורות הטבע בשמורות הטבע והגנים הלאומיים, הקרן הקיימת לישראל, משרד הביטחון, משרד ראש הממשלה או המשרד לביטחון הפנים, ביחס לשטחים ביטחוניים ומקרקעין של רשויות מקומיות, מוצע לקבוע כי לעניין מקרקעין כאלה, יידרש אישור של הגורם המוסמך ביחס לכל סוג שטח כאמור כתנאי למתן היתר.

עוד מוצע לקבוע כי כאשר ניתן אישור של הגורמים המפורטים בפסקאות (1) עד (3) לסעיף קטן (א), יראו אישור זה בתוקף עד להודעה אחרת של אותו גורם. כמו כן מוצע

¹⁴ ס"ח התשי"ד, עמ' 34.

(ב) ועדת ההיתרים לא תיתן להצבת כוורות מאוכלסות למבקש שמתקיים לגבי אחד מאלה:

- (1) הוטל עליו קנס מינהלי בשל עבירה או שהוא הורשע בעבירה, אשר מפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה, אין מקום, לדעת הוועדה, לתת לו היתר;
- (2) הוא לא שילם אגרה בעד הגשת הבקשה להיתר.

20. על אף האמור בסעיף 19(א)5, ועדת ההיתרים רשאית לתת היתר להצבת כוורות מאוכלסות במקרקעי ציבור כאמור באותו סעיף, אף אם לא ניתן לכך אישור של המחזיק, בהתקיים אחד מאלה:

מתן היתר במקרקעי ציבור בלא אישור המחזיק במקרקעי

(1) ניתן לגבי המקרקעין האמורים היתר כדין בשלוש שנים מתוך חמש השנים הקודמות, ובלבד שהמחזיק לא הודיע לוועדה על התנגדותו בתוך 60 ימים מיום הפרסום לפי סעיף 16(א)2(ג); הוגשה התנגדות למתן ההיתר כאמור, תשקול הוועדה אם יש מקום לביטול ההיתר, ותודיע על החלטתה בעניין לבעל ההיתר ולמחזיק;

(2) הוועדה השתכנעה כי המחזיק נמנע ממתן האישור משיקולים שאינם נוגעים לעניין, כי הוא מתנה את האישור בקבלת תמורה בכסף או בשווה כסף ממבקש ההיתר או כי עניינו של המחזיק אינו גובר על עניינו של מבקש ההיתר, בהתחשב, בין השאר, במשך התקופה שבה המחזיק רשאי לעשות שימוש במקרקעין; היתר לפי פסקה זו יינתן לאחר התייעצות עם רשות מקרקעי ישראל ולאחר שניתנה למחזיק הזדמנות לטעון את טענותיו.

21. (א) תוקפו של היתר יהיה לשלוש שנים, אלא אם כן החליטה הוועדה כי מוצדק לקבוע להיתר תקופת תוקף קצרה יותר, מנימוקים שתרשום בהחלטתה, ובכלל זה מאפייני הצמחייה באזור שלגביו ניתן ההיתר, מספר הכוורות המאוכלסות המוצבות באזור ועונות השנה.

תוקפו של היתר

(ב) היתר כאמור בסעיף קטן (א) יעמוד בתוקפו כל עוד שילם בעל ההיתר אגרה שנתית כפי שקבע השר לפי סעיף 36(ב)11.

22. החליטה הוועדה לדחות בקשה להיתר, תודיע על כך למבקש בהודעה מנומקת בכתב.

הודעה על דחיית בקשה להיתר

ד ב ר י ה ס ב ר

הודיע לוועדה על התנגדותו בתוך 60 ימים מיום הפרסום לפי סעיף 16(א)2(ג). אם המחזיק הגיש התנגדות למתן ההיתר כאמור, תשקול הוועדה אם יש מקום לביטול ההיתר, ותודיע על החלטתה בעניין לבעל ההיתר ולמחזיק.

סעיפים כיום, היתרים להצבת כוורות ניתנים על בסיס 21 ו-22 שנתית ועל בסיס היתרים שניתנו בשנה קודמת. כדי לייעל את הליך ההקצאה ולהפחית מהבירוקרטיה, מוצע לקבוע כי תוקפו של היתר יהיה לשלוש שנים. ועדת ההיתרים תהיה רשאית לתת היתר לתקופה קצרה יותר במקרים המתאימים, אם הדבר מוצדק מטעמים הנוגעים, למשל, למאפייני הצמחייה, למספר הכוורות המאוכלסות המוצבות באזור ולעונות השנה.

מוצע להתנות את תוקפו של ההיתר במתן אגרה שנתית כפי שקבע השר לפי סעיף 36(ב)11.

עוד מוצע לקבוע כי הוועדה תודיע למבקש על החלטתה לדחות את הבקשה בהודעה מנומקת בכתב.

סעיף 20 מוצע לקבוע כי במקרים שבהם מדובר במקרקעי ציבור המוחזקים על ידי מחזיק, רשאית ועדת ההיתרים, לאחר התייעצות עם רשות מקרקעי ישראל, לתת היתר אף בלא אישור המחזיק, אם מצאה שהוא נמנע ממתן אישור משיקולים שאינם נוגעים לעניין, שהוא מתנה את מתן האישור בכסף או בשווה כסף או שעניינו של המחזיק בקרקע אינו גובר על עניינו של מבקש ההיתר. הוראה זו מטרתה להבטיח שלא ייעשה שימוש לרעה ברשות שניתנה למחזיק בקרקע מרשות מקרקעי ישראל, ושמשאב הקרקע ינוצל באופן מיטבי ויעיל למטרות ציבוריות שונות. מכיוון שמדובר בקרקע ציבורית, עניינו הפרטי של המחזיק בה לא תמיד יגבר על עניינו של מבקש ההיתר, ועל ועדת ההיתרים יהיה לבחון מאזן אינטרסים זה בכל מקרה לגופו.

כמו כן, מוצע לקבוע כי במקרקעין שניתן לגביהם היתר הצבה כדין בשלוש מתוך חמש השנים הקודמות להגשת הבקשה להיתר, תהיה רשאית ועדת ההיתרים לתת היתר אף בלא אישור המחזיק, ובלבד שהמחזיק לא

23. (א) הוועדה רשאית להשעות היתר, לשנות אותו או לבטלו, אם התקיים אחד מאלה:
 (1) חדל להתקיים תנאי מהתנאים למתן ההיתר;
 (2) בעל ההיתר הפר הוראה מההוראות לפי חוק זה או תנאי מתנאי ההיתר;
 (3) חל שינוי מהותי בנסיבות שיש בו כדי להשפיע על מאזן השיקולים למתן ההיתר לפי סעיף 18;
 (4) הוגשה לוועדה בקשה לביטול ההיתר ממי שנדרש אישורו למתן היתר לפי סעיף 19(א), בשל נסיבות המחייבות הפסקת הצבה של כוורות מאוכלסות במקרקעין מסוימים;
 (5) המבקש לא הציב כוורת מאוכלסת בנקודת הצבה לפי ההיתר שניתן לו לתקופה רצופה העולה על 24 חודשים.
- (ב) הוועדה לא תשעה, תשנה או תבטל היתר אלא אם כן הודיעה על כך בכתב לבעל ההיתר 30 ימים לפחות לפני ההשעה, השינוי או הביטול ונתנה לו הזדמנות לטעון את טענותיו.
- ועדת ערר 24. (א) הרואה את עצמו נפגע מהחלטה של ועדת ההיתרים, רשאי לערור עליה לפני ועדת ערר, בתוך 30 ימים מהיום שנמסרה לו ההחלטה.
 (ב) ועדת הערר תהיה בת שלושה חברים, והם:
 (1) מי שכשיר להיות שופט של בית משפט שלום, שימנה שר המשפטים, והוא יהיה יושב ראש הוועדה;
 (2) שני חברים שימנה השר, האחד מקרב עובדי משרדו והשני מתוך רשימה שהגיש לו התאגיד המוכר, אחד מהם לפחות בעל ידע מקצועי בתחום גידול דבורים.
 (ג) על ועדת הערר יחולו הוראות חוק בתי דין מינהליים, התשנ"ב-1992¹⁵, בשינויים המחויבים.
 (ד) הודעה על מינוי ועדת הערר, הרכבה ומענה תפורסם ברשומות.
 (ה) החלטה סופית של ועדת הערר בערר לפי סעיף קטן (א) ניתנת לערעור לפני בית משפט לעניינים מינהליים.

ד ב ר י ה ס ב ר

היתר לא יבוטל, ישונה או יושעה לפני שניתנה לבעל ההיתר ההזדמנות לטעון את טענותיו בעניין.
סעיף 24 בדומה להסדרים הקיימים בדברי חקיקה אחרים, מוצע לקבוע כי על החלטות ועדת ההיתרים יהיה ניתן לערור לפני ועדת ערר בת שלושה חברים, שעליה יחולו הוראות חוק בתי דין מינהליים, התשנ"ב-1992. מנגנון זה של ועדת ערר כמנגנון השגה מתאים לתחום זה, שהוא תחום שנדרשת בו מומחיות מקצועית מיוחדת. כמו כן מוצע לקבוע כי החלטה סופית של ועדת ערר ניתנת לערעור לפני בית משפט לעניינים מינהליים.

סעיף 23 הרואה זו עניינה העילות לביטול, שינוי או השעיה של היתר העילות המנויות בסעיף הן: אם לא התקיימו התנאים למתן ההיתר, אם מקבל ההיתר הפר הוראות לפי החוק או תנאי מתנאי ההיתר, אם חל שינוי מהותי בנסיבות שיש בו כדי להשפיע על מאזן השיקולים למתן ההיתר, אם מי שיש לו זיקה לקרקע ואישורו נדרש לפי סעיף 19 ביקש את ביטול ההיתר או אם בעל ההיתר לא ניצל נקודת הצבה לפי ההיתר שניתן לו לתקופה רצופה העולה על 24 חודשים. במקרה כזה, רשאית הוועדה לשנות את ההיתר ולבטל את נקודת הצבה האמורה.

¹⁵ ס"ח התשנ"ב, עמ' 90.

25. (א) בעל היתר או מי מטעמו שנכנס למקרקעין שלגביהם ניתן ההיתר, יימנע, עד כמה שאפשר, מגרימת נזק, ויחזיר את המקרקעין, בהקדם האפשרי, למצב שבו היו אלמלא נעשה בהם שימוש על ידו.
- (ב) נגרם נזק ישיר למקרקעין שלגביהם ניתן היתר, כתוצאה מביצוע פעולות לפי ההיתר בידי בעל ההיתר או מי מטעמו, יתקן בעל ההיתר על חשבונו את הנזק או ישלם לפי דרישת הניזוק פיצויים בשל הנזק שנגרם.
- (ג) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מזכויותיו של הניזוק לפי כל דין.
26. סימון כוורות בעל היתר לא יציב כוורות מאוכלסות אלא אם כן הן מסומנות במספר הדבוראי, בספרות גדולות וברורות הניתנות לקריאה בקלות או בדרך אחרת שקבע השר לפי סעיף 36(ב)(5) ושתאפשר זיהוי של המספר האמור.
- סימון ב': הצבת כוורות מאוכלסות במקרקעין שאינם מקרקעי ציבור**
27. לא יציב אדם כוורות מאוכלסות במקרקעין שאינם מקרקעי ציבור, באופן שבו יש לדבורים גישה לאוויר הפתוח, אלא בהתאם להוראות שנקבעו לפי סעיף 36(ב)(4) ו־(5).
- פרק ד': הפקת דבש בכוורת ורדייתו**
28. לא יזין אדם דבורים בסוכה, בכוורת או בסמוך לכוורת, אלא בהתאם להוראות לפי סעיף 36(ב)(6); בסעיף זה, "סוכר" – סוכרו, גלוקו, איזוגלוקו או פרוקטו, וכן מוצרים המכילים אחד או יותר מהם.
29. לא יוסיף אדם חומר כלשהו לדבש לפני רדייתו או במהלכה.
- הצבת כוורות מאוכלסות במקרקעין שאינם מקרקעי ציבור
- הזנת דבורים
- איסור הוספת חומרים לדבש לפני רדייה או במהלכה

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 25 מוצע לקבוע כי בעל היתר או מי מטעמו שנכנס למקרקעין שלגביהם ניתן ההיתר, יימנע, עד כמה שאפשר, מגרימת נזק ויחזיר את המקרקעין, בהקדם האפשרי, למצב שבו היו אלמלא נעשה בהם שימוש על ידו.
- עוד מוצע לקבוע הוראות לעניין תשלום פיצויים בידי בעל היתר שנכנס למקרקעין בהתאם להוראות החוק, בשל נזק שנגרם כתוצאה מביצוע פעולות לפי ההיתר בהתאם למוצע, במצב שבו נגרם נזק מביצוע פעולות לפי ההיתר, יתקן בעל ההיתר על חשבונו את הנזק או ישלם למי שנגרם לו הנזק פיצויים בשל הנזק שנגרם, וזאת בין שהפעולות לפי ההיתר בוצעו ברשלנות ובין שהנזק נגרם בלא התרשלנות כלל.
- יובהר כי לגבי פעולות שאינן לפי ההיתר, יחולו דיני הניזוקין הכלליים, ובהתאם לעיקרון זה נקבע האמור בסעיף קטן (ג) שלפיו אין בהוראת הסעיף כדי לגרוע מזכויות הניזוק לפי כל דין.
- סעיף 26 מוצע לקבוע חובת סימון כוורות המוצבות לפי היתר – במספר הדבוראי, בספרות ברורות לצורך זיהוי הכוורות או בדרך אחרת שקבע השר שתאפשר את זיהוי המספר (לדוגמה באמצעות קוד קווים).
- סעיף 27 מוצע לצמצם את האסדרה שחלה כיום על מקרקעין פרטיים כך שהצבת כוורות במקרקעין אלא לא תהיה טעונה היתר, במטרה לתת ביטוי למעמדה
- החוקתי של זכות הקניין במקרקעין אלה. עם זאת, הצבת כוורות מאוכלסות במקרקעין אלה אינה בלתי מוגבלת: לגבי מקרקעין המוחזקים בבעלות פרטית, מוצע לקבוע מודל אסדרה מרוכב שבמסגרתו לא יידרש היתר פרטני לצורך הצבת כוורות מאוכלסות, אך יחולו כללי הצבה אחרים שאינם כרוכים בקבלת היתר.
- הטעם לכך הוא שליקוט הצוף על ידי הדבורים מתבצע גם באזורים מרוחקים מהמקרקעין שבהם מוצבות הכוורות בפועל. באופן זה, דבורים מכוורות המוצבות במקרקעין בבעלות פרטית, יכולות להגיע במעופן גם לאזורים המצויים במקרקעי ציבור. על כן, נדרשת אסדרה מסוימת של הצבת כוורות מאוכלסות גם במקרקעין בבעלות פרטית, וזאת לתכלית ציבוריות חשובות כגון מניעת מטרדים לציבור (לדוגמה בעניין מרחקים מכבישים ומשבילי מטיילים) או פגיעה במי שהציב בהיתר כוורות על מקרקעי ציבור סמוכים.
- סעיפים 28 ו־29 נקבע הכלל הבסיסי של איסור הזנת דבורים בסוכר לסוגיו או במרכיבי סוכר לסוגיו, אלא במקרים שבהם הדבר נחוץ לצורך שימור הכוורת והזנת הדבורים ולא לצורך ייצור דבש למאכל. על פי פרוטוקול הגידול המקובל, האכלת דבורים בסוכר לסוגיו נחוצה לשם השלמת מלאי המזון הפחמימני לקן הדבורים, לשם עידוד המלכה להטלה והגברת התפתחות הדבורית, לצורך מתן טיפולים תרופתיים ולשם עידוד הפרשת דונג,

פרק ה': עונשין

עונשין

30. (א) מי שעשה אחד מאלה, דינו – שישה חודשי מאסר או קנס בשיעור הקבוע בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, התשל"ז-1977; ואם נעברה העבירה בידי תאגיד, דינו – כפל הקנס החל על יחיד כאמור:

(1) הציב כוורת מאוכלסת בלא היתר מאת ועדת ההיתרים או בניגוד לתנאיו, בניגוד להוראות סעיף 3;

(2) הוסיף חומר לדבש לפני רדייתו או במהלכה, בניגוד להוראות סעיף 29.

(ב) בעל היתר שהציב כוורת שאינה מסומנת בהתאם להוראות לפי סעיף 26, דינו – קנס כאמור בסעיף 61(א)(2) לחוק העונשין, ואם נעברה העבירה בידי תאגיד, דינו – כפל הקנס האמור.

(ג) נושא משרה בתאגיד חייב לפקח ולעשות כל שניתן למניעת ביצוע עבירות לפי סעיפים קטנים (א) ו-(ב) בידי התאגיד או בידי עובד מעובדיו; המפר חובה זו, דינו – קנס כאמור בסעיף 61(א)(1) לחוק העונשין.

(ד) נעברה עבירה לפי סעיפים קטנים (א) או (ב) בידי תאגיד או בידי עובד מעובדיו, חזקה היא כי נושא משרה בתאגיד הפר את חובתו לפי סעיף קטן (ג), אלא אם כן הוכיח כי עשה כל שניתן כדי למלא את חובתו.

(ה) בסעיף זה, "נושא משרה בתאגיד" – מנהל פעיל בתאגיד, שותף, למעט שותף מוגבל, או בעל תפקיד אחר בתאגיד האחראי מטעם התאגיד על התחום שבו נעברה העבירה.

פרק ו': סמכויות פיקוח ואכיפה

31. (א) השר יסמיק מקרב עובדי משרדו, מפקחים, שיהיו נתונות להם הסמכויות לפי פרק זה, כולן או חלקן, לשם ביצוע הוראות לפי חוק זה.

(ב) למפקח כאמור בסעיף קטן (א), יוסמך מי שמתקיימים בו כל אלה:

ד ב ר י ה ס ב ר

חוק זה כדי לגרוע מהוראות לעניין ייצור דבש כמזון לאדם, לאחר רדייתו.

סעיף 30 מוצע לקבוע עונשים על הפרת הוראות החוק השונות כמפורט בסעיף. העונש שנקבע הותאם לסוג העבירה. העונש המרבי שנקבע הוא תקופת מאסר של עד שישה חודשים, או קנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, ואם העבירה נעברה על ידי תאגיד – כפל הקנס החל על יחיד.

סעיף 31 מוצע לקבוע הוראות לעניין הסמכת מפקחים מקרב עובדי המשרד לשם פיקוח על ביצוע הוראות החוק המוצע. תנאי להסמכת המפקחים הוא שמשטרת ישראל לא התנגדה להסמכתם, שהם קיבלו הכשרה מתאימה ושהם עומדים בתנאי כשירות נוספים שייקבעו בעניין.

בניית שעוויות ופיתוח נחילים חדשים. מטרת הוראה זו היא להבטיח שהדבש המופק מגידול דבורים ואשר משווק לצרכן, יהיה דבש שיוצר על ידי הדבורים מאגירת צוף מהצומח, ולא מהאכלה בסוכר. הסעיף מתיר הזנת דבורים בסוכר או בחומר אחר, רק בהתאם לתקנות שייקבעו לפי החוק.

בהתאם לכך נקבע בסעיף 29 המוצע איסור על הוספת חומר כלשהו לדבש לפני רדייתו או במהלכה, וזאת כדי להבטיח את איכות הדבש כדבש טבעי אמיתי.

סעיפים אלה נועדו להשלים את ההוראות בעניין איסור הטעיה לגבי מזון וזיוף מזון לפי חוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981, וחוק הגנה על בריאות הציבור.

יובהר כי המונח "ייצור דבש" בחוק זה מתייחס לפעולת ייצור הדבש ככוורת על ידי הדבורים וכן לתהליך רדיית הדבש מחלת הדבש בבית הרדייה, ואין בהוראות

(1) משטרת ישראל הודיעה, לא יאוחר משלושה חודשים מיום קבלת פרטי העובד, כי היא אינה מתנגדת להסמכתו מטעמים של ביטחון הציבור, לרבות בשל עברו הפלילי;

(2) הוא קיבל הכשרה מתאימה בתחום הסמכויות שיהיו נתונות לו לפי פרק זה, כפי שהורה השר, בהסכמת השר לביטחון הפנים;

(3) הוא עומד בתנאי כשירות נוספים כפי שהורה השר, בהתייעצות עם השר לביטחון הפנים.

(ג) הודעה על הסמכת מפקח לפי סעיף זה תפורסם ברשומות.

32. (א) לשם פיקוח על ביצוע הוראות לפי חוק זה, רשאי מפקח, לאחר שהודעה לפי סעיף 35 –

(1) לדרוש מכל אדם למסור לו את שמו ומענו ולהציג לפניו תעודת זהות או תעודה רשמית אחרת המזהה אותו;

(2) לדרוש מכל אדם הנוגע בדבר למסור לו כל ידיעה או מסמך שיש בהם כדי להבטיח את ביצוען של הוראות חוק זה או להקל את ביצוען; בפסקה זו, "מסמך" – לרבות פלט כהגדרתו בחוק המחשבים, התשנ"ה-1995¹⁶ (להלן – חוק המחשבים);

(3) לערוך בדיקות או מדידות וליטול דגימות של חומרים, וכן למסור את המדידות או הדגימות לבדיקת מעבדה, לשמור אותן או לנהוג בהן בדרך אחרת;

(4) להיכנס למקום שיש לו יסוד סביר להניח שמצויים בו כוורות מאוכלסות, דבש, דבורים או כוורות, לרבות לכלי טיס או לכלי רכב כשהוא נייד, ובלבד שלא ייכנס למקום המשמש למגורים אלא על פי צו של בית משפט.

(ב) אין בסמכויות מפקח לפי חוק זה כדי לגרוע מסמכויות פיקוח שניתנו לו לפי כל דין אחר.

33. התעורר חשד לביצוע עבירה לפי חוק זה, רשאי מפקח –

(1) לחקור כל אדם הקשור לעבירה כאמור או שעשויות להיות לו ידיעות הנוגעות לעבירה כאמור; על חקירה לפי פסקה זו יחולו הוראות סעיפים 2 ו-3 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות)¹⁷, בשינויים המחוייבים;

ד ב ר י ה ס ב ר

לעניין טיפול בכוורות מאוכלסות שנתפסו, יחולו הוראות פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 (להלן – פקודת מעצר וחיפוש), בשינויים המחוייבים. עם זאת, בשל אופיין המיוחד של כוורות מאוכלסות, הטענות טיפול ייחודי ומקצועי לשם שימור ערכן ולשם הגנה על הדבורים החיות בהן, נקבע כי הוראות פקודת מעצר וחיפוש יחולו אם לא נקבעו הוראות מיוחדות בעניין טיפול בכוורות בתקנות לפי סעיף 36(ב)(7).

סעיפים מוצע לפרט את סמכויות הפיקוח והאכיפה 32 ו-33 שיוקנו למפקחים שיוסמכו לפי החוק, ובכללן סמכות לדרוש מכל אדם למסור שם ומענו ולהציג תעודה מזהה, סמכות לדרוש מסירת ידיעות ומסמכים, סמכות לערוך בדיקות ומדידות וליטול דוגמאות, וסמכויות כניסה למקום כלשהו, למעט בית מגורים, בלא צו של בית משפט. נוסף על כך, יוקנו למפקחים שיוסמכו לפי החוק, סמכויות לערוך חקירה לפי פקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות), לתפוס כוורות, דבורים, דבש, חפצים ומסמכים הקשורים לעבירה כאמור ולבקש ולבצע צווי חיפוש בבתי מגורים אם התעורר חשד לעבירה על החוק.

¹⁶ ס"ח התשנ"ה, עמ' 366.

¹⁷ חוקי א"י, כרך א', עמ' (ע) 439, (א) 467.

(2) לתפוס כוורות, דבורים, דבש, מסמכים וחפצים הקשורים לעבירה כאמור; על תפיסה לפי פסקה זו יחולו הוראות הפרק הרביעי לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969¹⁸ (להלן – פקודת מעצר וחיפוש), בשינויים המחויבים, והוראות לפי סעיף 36(ב)(7) לחוק זה;

(3) לבקש מבית משפט צו חיפוש לפי סעיף 23 לפקודת מעצר וחיפוש ולבצעו; על חיפוש לפי פסקה זו יחולו הוראות סעיפים 24(א)(1), 26 עד 28 ו-45 לפקודת מעצר וחיפוש, בשינויים המחויבים.

34. השר, בהסכמת השר הממונה, יורה בנהלים על התנאים להפעלת הסמכויות בשטח ביטחוני תנאים להפעלת סמכויות בשטח ביטחוני

35. מפקח לא יעשה שימוש בסמכויות הנתונות לו לפי פרק זה, אלא בעת מילוי תפקידו ובהתקיים שניים אלה: זיהוי מפקחים

(1) הוא עונד באופן גלוי תג המזהה אותו ואת תפקידו ולובש מדי מפקח, בצבע ובצורה שהורה המנהל הכללי של המשרד לעניין זה, ובלבד שהמדים כאמור אינם נחזים להיות מדי משטרה;

(2) יש בידו תעודת מפקח החתומה בידי השר, המעידה על תפקידו ועל סמכויותיו, שאותה יציג על פי דרישה.

פרק ז': שונות

36. (א) השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו. ביצוע ותקנות

(ב) השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, יקבע הוראות בעניינים אלה, וזאת בהתאם למטרות החוק והעקרונות להפעלת סמכות כאמור בסעיפים 1 ו-15:

(1) תנאים והוראות לעניין אופן הגשת בקשות לקבלת היתרים, לרבות המידע שעל מבקש ההיתר למסור במסגרת הבקשה, מתן היתרים, תוקפם של היתרים והדרכים לשינוים, השעייתם או ביטולם; תקנות כאמור יותקנו בהתייעצות עם השר להגנת הסביבה;

(2) הגבלות על מספר הכוורות המרבי או המזערי שניתן לתת לגביהן היתר למבקשי היתרים חדשים ולבעלי היתרים קיימים, ומנגנונים להעברת היתרים בין דבוראים ולקביעת התמורה שתשולם בעד ההעברה;

(3) המניין החוקי בשיבות ועדת ההיתרים, דרכי עבודתה וסדרי דיוניה, ובכלל זה לעניין קבלת התנגדויות לפי סעיפים 19(א) ו-20(1) והאופן שבו מי שעלול להיפגע מהחלטתה רשאי לטעון את טענותיו לפניה;

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 36 מוצע להסמיך את שר החקלאות ופיתוח הכפר להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו של החוק המוצע, וכן, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, להתקין תקנות בעניינים המנויים בסעיף המוצע, וזאת בהתאם למטרות החוק ולעקרונות המנויים בסעיפים 1 ו-15.

כיום, הרוב המוחלט של מתן שירותי האבקה מתבצע באמצעות דבורת הדבש המערבית (*Apis mellifera*). כיוון שמתבצעים כיום ניסויים במינים נוספים של דבורים לצורך מתן שירותי האבקה לגידולים מסוימים, מוצע להסמיך את השר, בהתייעצות עם השר להגנת הסביבה, להוסיף מיני דבורים לאלה המנויים בתוספת.

סעיף 34 מוצע לקבוע סייג להפעלת סמכויות ביחס לשטח ביטחוני, כך שהפעלת סמכויות המפקחים לפי החוק בשטח ביטחוני תבצע בהתאם לנהלים שיקבע השר בהסכמת השר הנוגע לעניין.

סעיף 35 מוצע לקבוע כי מפקח שיוסמך לפי החוק לא יעשה שימוש בסמכויותיו אלא אם כן ניתן לזהותו בבירור באמצעות מדים מתאימים, שאינם נראים כמדי משטרה, תג זיהוי ותעודת מפקח.

¹⁸ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 12, עמ' 284.

(4) תנאים והוראות להצבת כוורות מאוכלסות במקרקעין שאינם מקרקעי ציבור, ורשאי הוא לקבוע הוראות מיוחדות לעניין הצבת כוורות מאוכלסות במקרקעין שהם חצרות בתי מגורים, לשם –

(א) מניעת מטרד לציבור או השפעות סביבתיות שליליות משמעותיות באזור ההצבה או באזורים הסמוכים לו;

(ב) מניעת ביקוש יתר לצוף באזור ההצבה או באזורים סמוכים לו, בשים לב למספר הכוורות המאוכלסות המוצבות באותם אזורים ולמאפייני הצמחייה בהם, לרבות צמחי בר וגידולים חקלאיים;

(5) סימון כוורות מאוכלסות;

(6) הפקת דבש בכוורת ורדייתו, ובכלל זה תנאים והוראות לעניין הזנה של דבורים בסוכה, לעניין טיפול בדבורים והזנתן לצורך ייצור דבש, ולעניין התקנת אמצעים ומיתקנים בכוורות מאוכלסות לצורך בקרה על אופן הזנת הדבורים; לעניין זה, "סוכר" – כמשמעותו בסעיף 28;

(7) החזקת כוורות מאוכלסות שנתפסו לפי סעיף 33(2), טיפול בהן וביצוע כל פעולה אחרת לגביהן עד לקבלת הוראות בית המשפט לפי הוראות הפרק הרביעי לפקודת מעצר וחיפוש, ובכלל זה נשיאה בהוצאות בשל ביצוע פעולות אלה, בנסיבות המתאימות, לרבות באמצעות קבלת הכנסות ממכירת דבש שהופק מהכוורות לכיסוי הוצאות אלה;

(8) מיפוי נקודות הצבה של כוורות מאוכלסות, וריכוז הנתונים הכוללים בהיתרים וכן מידע נוסף בקשר למקרקעין שניתן להציב בהם כוורות מאוכלסות;

(9) חובות דיווח לוועדת ההיתרים ולמשרד בכל עניין הקשור לקיום ההוראות לפי חוק זה;

(10) חובות תיעוד ושמירת מסמכים ודרכי מסירת הודעות בכל אחד מהנושאים המפורטים בפסקאות (1) עד (9);

(11) קביעת אגרות בעד שירות שניתן לפי חוק זה, הגשת בקשה לקבלת אישורים הנוגעים ליישום הוראות חוק זה, בקשה למתן היתר ואגרה שנתית; יכול שהאגרה תיקבע לפי מספר נקודות ההצבה ומספר הכוורות המאוכלסות שנקבעו בהיתר, ורשאי השר לקבוע אגרות מופחתות למקבלי היתרים חדשים.

(ג) השר רשאי, בצו, להוסיף לתוספת או לגרוע ממנה מיני דבורים, בהתייעצות עם השר להגנת הסביבה.

(א) 37. השר יכיר בתאגיד הפועל ללא כוונת רווח לקידום עניינם של כלל הדבוראים; הכרה כאמור תיעשה בהתחשב במספר הדבוראים שהתאגיד מייצג, בהיקף הכולל של הכוורות המאוכלסות ונקודות ההצבה שלהן ובפריסה הגאוגרפית של נקודות ההצבה האמורות.

הכרה ותמיכה בתאגיד ללא כוונת רווח

ד ב ר י ה ס ב ר

מוצע לקבוע כי השר יהיה רשאי להכיר בתאגיד נוסף, אם יראה שקיים צורך כאמור לשם ייצוג הולם של כלל הדבוראים העוסקים בענף הדבש. הכיר השר בתאגיד נוסף כאמור, תינתן תמיכה לפי מבחנים שוויוניים.

סעיף 37 בדומה להסדר המופיע בחוק תכנון משק החלב, התשע"א-2011, מוצע לקבוע הסדר להכרה בתאגיד הפועל ללא כוונת רווח לקידום עניינם של העוסקים בענף הדבש, ולעגן במסגרת החוק את האפשרות לתמוך בפעילות של תאגיד כאמור, בכל הנוגע לקידום הרמה המקצועית בענף, וסיוע לאספקה מרוכזת של אמצעי ייצור לכלל הדבוראים.

(ב) המשרד רשאי לתמוך בפעילות של תאגיד כאמור בסעיף קטן (א) ולהשתתף במימון הפעולות האלה:

- (1) העלאת הרמה המקצועית וההתייעלות של הדבוראים, לרבות באמצעות ביצוע מחקרים, טיפוח, הדרכה מקצועית ופרסומים מקצועיים;
- (2) אספקה מרוכזת של אמצעי ייצור.

(ג) ראה השר כי לשם ייצוג הולם של כלל הדבוראים העוסקים בענף הדבש יש צורך בהכרה בתאגיד נוסף, רשאי הוא להכיר בתאגיד נוסף לפי הוראות סעיף קטן (א), ובכלל זה השיקולים המנויים בו; הכיר השר בתאגיד נוסף כאמור, תינתן תמיכה לפי סעיף קטן (ב) לפי מבחנים שוויוניים.

שמירת דינים 38. אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מהוראות חוק הגנה על בריאות הציבור (מזון), התשע"ו-2015¹⁹.

פרק ח': תיקונים עקיפים

39. בחוק בתי דין מינהליים, התשנ"ב-1992²⁰, בתוספת, אחרי פרט 30 יבוא:
"31. ועדת ערר לפי סעיף 24 לחוק להסדרת הצבה של כוורות וייצור דבש, התשפ"ב-2022."
40. בחוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000²¹, בתוספת השנייה, אחרי פרט 28 יבוא:
"29. ערעור לפי סעיף 24(ה) לחוק להסדרת הצבה של כוורות וייצור דבש, התשפ"ב-2022."

פרק ט': תחילה, תקנות ראשונות והוראות מעבר

41. (א) תחילתו של חוק זה שנים עשר חודשים מיום פרסומו, ובלבד שעד אותו מועד הותקנו תקנות ראשונות לפי סעיף 36(ב)(1) (להלן – יום התחילה); לא הותקנו התקנות עד אותו מועד, ידחה השר, בצו, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, את יום התחילה בתקופות נוספות שלא יעלו על שישה חודשים בכל פעם.
- (ב) תקנות ראשונות לפי סעיף 36(ב)(1) יובאו לאישור ועדת הכלכלה של הכנסת בתוך שישה חודשים מיום פרסומו של חוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 41 מוצע לקבוע כי מועד תחילת החוק יהיה שנים עשר חודשים מיום פרסומו. התחילה הנדחית נדרשת לצורך התקנת תקנות ראשונות לביצועו של החוק. לא הותקנו תקנות עד לאותו מועד, מוסמך השר לדחות את מועד תחילתו של החוק בצו, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, בתקופות נוספות שלא יעלו על שישה חודשים בכל פעם.

כמו כן מוצע לקבוע כי תקנות ראשונות לפי סעיף 36(ב)(1) שעניינן תנאים והוראות לעניין אופן הגשת בקשות לקבלת היתרים, יובאו לאישור ועדת הכלכלה של הכנסת בתוך שישה חודשים מיום פרסום החוק.

סעיף 38 מוצע להבהיר, כאמור לעיל, כי אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מהוראות חוק הגנה על בריאות הציבור שמכוחו מפקח משרד הבריאות על בטיחות המזון המשוק ב ישראל.

סעיפים 39 ו-40 משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000, לעניין סמכות בתי משפט לעניינים מינהליים לדון בערעור על החלטת ועדת הערר. כמו כן מוצע לתקן בתיקון עקיף את חוק בתי דין מינהליים, התשנ"ב-1992, ולהוסיף בתוספת לחוק את ועדת הערר לפי חוק זה.

¹⁹ ס"ח התשע"ו, עמ' 90.

²⁰ ס"ח התשנ"ב, עמ' 90; התשפ"ב, עמ' 184.

²¹ ס"ח התש"ס, עמ' 190; התשפ"ב, עמ' 1111.

(א) היתרים שניתנו לפני תחילתו של חוק זה לפי תקנות להשבחת ייצור חקלאי (בעלי חיים) (דבורים), התשכ"ח-1968²² (בסעיף זה – תקנות הדבורים), יעמדו בתוקפם עד המועד שנקבע בהם, ויראו את מי שניתן לו היתר כאמור כמי שניתן לו היתר לפי חוק זה.

(ב) בתקופה שמיום התחילה עד תום שלוש שנים מהמועד האמור, רשאית ועדת ההיתרים לתת היתר להצבת כוורות מאוכלסות במקרקעי ציבור כאמור בסעיף 19(א)(5) או (6), אף בלא שניתן לכך אישור של המחזיק או של רשות מקרקעי ישראל, לפי העניין, אם מבקש ההיתר הציב כוורות מאוכלסות במקרקעין האמורים, לפי היתר כדין, במשך תקופה רצופה של חמש שנים לפחות עובר ליום התחילה, וזאת אף אם לא הוצבו במקום לאורך כל ימות השנה בכל שנה.

(ג) בתקופה שמיום התחילה עד תום חמש שנים מהמועד האמור, רשאית ועדת ההיתרים לתת היתר להצבת כוורות מאוכלסות במקרקעי ציבור כאמור בסעיף 19(א)(5), אף בלא שניתן לכך אישור של המחזיק, אם ניתן לגבי אותם מקרקעין היתר כדין בשנה הקודמת בלא אישורו של המחזיק וזהותו של המחזיק אינה ידועה או שלא ניתן לאתר את המחזיק, ובלבד שהוועדה נקטה אמצעים סבירים בניסבות העניין לאתר ולקבל את עמדתו בנוגע למתן ההיתר.

(ד) הרשות המבצעת כהגדרתה בתקנות הדבורים תמסור למשרד כל מידע או מסמך הדרוש לו לצורך העברת הסמכויות הנתונות לה לפי תקנות הדבורים וצו הפיקוח על מצרכים ושירותים (ייצור דבש ומכירתו), התשל"ז-1977²³, בהתאם לדרישתו; לענין זה, "מסמך" – לרבות חומר מחשב ופלט כהגדרתם בחוק המחשבים.

תוספת

(סעיף 1)

1. דבורת הדבש המערבית (*Apis mellifera*).

ד ב ר י ה ס ב ר

מסוימות במהלך השנה, כנהוג בענף זה, ובלבד שהכוורות הוצבו מדי שנה, במשך חמש שנים רצופות.

בסעיף קטן (ג) מוצע לקבוע תקופת מעבר של חמש שנים מיום תחילתו של החוק, שבמהלכה ניתן לתת היתר להצבת כוורות במקרקעי ציבור לפי סעיף 19(א)(5), אף בלא אישור המחזיק, אם ניתן לגבי אותם מקרקעין היתר כדין בשנה הקודמת בלא אישור המחזיק אם זהותו של המחזיק אינה ידועה או שלא ניתן לאתר, ובלבד שהוועדה נקטה אמצעים סבירים בניסבות העניין לאתר ולקבל את עמדתו ביחס למתן ההיתר.

גם במקרה זה מטרת ההוראה היא לאפשר למי שהציב כוורות כדין בלא אישור המחזיק, תקופת התארגנות והיערכות, ובכלל זה לצורך איתור המחזיק במקרים שבהם המחזיק אינו ידוע או שלא ניתן לאתר.

עוד מוצע לקבוע כי מועצת הדבש, המוגדרת בצו הדבש ובתקנות הדבש כרשות המבצעת, מחויבת להעביר למשרד, על פי דרישתו, כל מידע או מסמך הדרושים ליישום הוראות חוק זה. הוראה זו נדרשת לשם הבטחת העברת סמכויות הביצוע ממועצת הדבש למשרד באופן מיטבי.

כאמור לעיל, הצעת חוק זו פורסמה בעבר בהצעות חוק הממשלה מס' 1537 מיום ח' באייר התשפ"ב (9 במאי 2022), והיא מתפרסמת כעת בשנית.

סעיף 42 בסעיף המוצע קבועות הוראות מעבר לעניין היתרים שניתנו לפי תקנות הדבש וכן לענין מתן היתרים לגבי מקרקעי ציבור בלא אישור המחזיק או רשות מקרקעי ישראל, אם ניתן היתר הצבה כדין בשנים קודמות. הוראה זו נדרשת, שכן דרישת האישור ממחזיק הקרקע ומרשות מקרקעי ישראל היא דרישה חדשה הנקבעת לראשונה בחוק זה. מטרת הוראות המעבר היא לאפשר מעבר הדרגתי לפעולה לפי החוק החדש בלי לפגוע ברציפות הצבת הכוורות.

בסעיף זה מוצע לקבוע שתי תקופות מעבר:

בסעיף קטן (ב) מוצע לקבוע תקופת מעבר של 3 שנים מיום תחילתו של החוק, שבמהלכה ניתן לתת היתר להצבת כוורות במקרקעי ציבור לפי סעיף 19(א)(5) או (6), אף אם לא ניתן לכך אישור מראש של רשות מקרקעי ישראל או אישור המחזיק בקרקע, וזאת אם מבקש ההיתר הציב כוורות מאוכלסות במקרקעין אלה במשך תקופה רצופה של חמש שנים לפחות עובר ליום תחילתו של החוק.

מטרתה של הוראה זו היא לאפשר למי שהציבו כוורות כדין במשך תקופה רציפה וממושכת, בלא אישור בעלי הזכויות במקרקעי הציבור להצבת הכוורות, תקופת היערכות והתארגנות למשטר המשפטי החדש שבו יידרש אישור מראש של רשות מקרקעי ישראל או של המחזיק בקרקע להצבת הכוורות, ויובהר כי אין צורך בהצבה רציפה של כוורות במשך כל ימות השנה, אלא בעונות ותקופות

²² ק"ת התשכ"ח, עמ' 1527.

²³ ק"ת התשל"ז, עמ' 2236.